

INNLEDNING;

BJØRNSTJERNE BJØRNSON: Vis-Knuts liv var en lang lovsang, som steg opp av sykdom, fattigdom og oste av bitter mangel på anerkjennelse. Det fantes en poetisk spennvidde i hans sinn som forvandlet hver eneste liten stund til et paradys.

Han dannet ingen sekt, intet parti, ikke engang hva man kaller en "vennekrets". Han gjorde ikke det aller minste for å bli hva man kaller anerkjent. Når mennesker var gode mot ham (dvs behandlet ham vennlig og med aktelse), var han lykkelig og meddelsom, og kunne de så i tillegg dele hans syn på Gud og hans verk i natur og historie (dette syn var mer

kyndig, enn treffende sant, han savnet kunnskaper), så ble det en gledesdag i hans liv.

Kunne det nøyaktig nevnes hvor mange han i sitt liv nådde med legedom, legemlig og åndelig, hvor mange han kalte inn fra et lettsindig liv til et alvorlig, fra et ulykkelig til et lykkelig, eller ved hvor mange dødsleier han satt, trøsterik og blid, så kunne det bli et høyt tall. Han har vært en velsignelse for sine bygder. Han har også sendt trøst og helse langt bort.

Han var til og med for mild til å klage. Det var nettopp denne mildheten som gjorde de andre mistenksomme. Knut var mer skald enn noen av dem, han hadde derfor mer øye for det menneskelige og var munter, ostø skjemtsom. Den overnaturlige evnen som enkelte til-la ham, var uhørt for de hellige. De godtok ikke læren hans, da han gikk ut ifra seg selv og sa, at om Gud ønsket å bruke noen, så hjelp det ikke å stritte imot, mennesket hadde ingen fri vilje. Og det santes mere av samme slag.

Fra Knuts side var det aldeles uskyldig, og han tenkte aldri på å motarbeide noe religiøst parti eller stistø noe eget. De troende hånet ham, de ikke-troende hånet ham enda mer. Men et godt ord, en god sang, litt solskinn, barnestemmer - og han var like blid og glad.

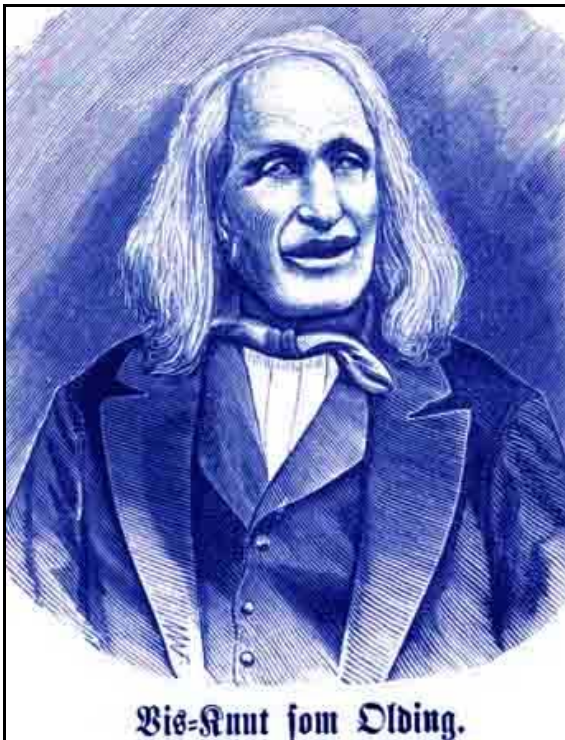
Selv trodde han at hele hans virke, såvel i det ene som i det andre, var en Guds "gave", at Gud i hvert enkelt tilselle "brukte ham". Han sa at profetene hadde "hatt det slik som han". Når han ikke kunne røre ved gull-, sølv- eller kobberpenninger uten å få krampe, så var det slik forordnet av Gud, - til et vitnesbyrd om at sådanne ting skulle forsakes.

Likesom Bibelen lenge var hans eneste kunnskapskilde, så bestemte også Bibelen all den kunnskap han fikk siden. Alt gikk til Guds ære. Det var Gud han ropte på, når han skulle bruke sine eiendommelige evner, og det var Gud han takket, når han siden hørte at det var menneskene til gagn eller trøst. Jeg tenker at få i vår norske samtid har fortjent større ærbødighet enn denne gjeve bonde.

Dette over var fra Bjørnstjerne Bjørnson om Vis-Knut i 1878, gjengitt fra Arvid Møllers bok Vis-Knut, I. W. Cappelens forlag 1980.

Under er hele boka;- som ble utgitt bl a i USA med gotisk skrift, og det er fra en online-versjon som dette under er forsøkt "tolket fra".

For jeg har liten erfaring med gotisk skrift, og det henstilles til de som HAR erfaring å lese slik, å gjerne lese gjennom og evt. korrigere feil i teksten under og sende en txt-kopi av det (gjerne via facebook til; rune øverby - sms evt først om du vil gjøre det via mob 99707881)

VIS-KNUT (1792–1876) som gammel/olding

HER fra boka:

(og merk at dette er ocr/-maskin-tolket fra gotisk skrift, hvilket dette programmet ikke er beregnet for, så derfor blir det en god del tekstfeil i tolkningen av ordene her. Er her forsøkt rettet, men bruk ellers eget skjønn på denne teksten som er skrevet i gammelnorsk/nærmest dansk – riktignok delvis omgjort her - ut fra [denne siden med originalen](#). Der jeg ikke har funnet noen fornuftig forståelse av/ i teksten, er ordet som OCR- programmet tolket - beholt, selv om jeg ikke forsto sammenhengen/betydningen. Bildene brukt her videre, *under*, var da IKKE i den originale.)

Vis-Knut.

I det syttende Aarhundrede reiste en Gut i Romsdal op på Fjeldet før Høyet bliver slået om Sommeren deroppe på de indhegnede Sætervolde, lægges i løe (Lade) og kjøres ned til gaarden på vinterføre. Mens gutten holdt på at læste, faldt hele løen ned. Hesten afsted til sin Kant og Gutten til sin. Han kom aldrig mere hjem til Romsdalen. Men nogle år senere fandtes han som gift på Nordgaarden i Svatsum i Gausdal –en Ødegaard (forladt), som han havde fået til Givende, ventelig med den, som blev hans hustru. De fik en Datter, som en færdesmand blev meget forelsket i; men –da færdesmandens Broder kom dit, blev også han forelsket, og han tog baade Jenten og gården fra Broderen. Deres Søn, Johan, var noget underlig; han havde som moren evner; saaledes så han engang, han gik på Frieri, "de underjordiske."

Johans Søn hed Rasmus; han fik ni Børn og et af disse var Knut, "Vis-Knut." Under dette Navn er han kendt over hele Norge og en stor Del af Sverige.

Knut var slet ikke som andre Børn. Han var også syg, såsom han led af Fang (den faldende Syge) og derfor ikke i Stand til noget hederligt Arbeide, heller ikke til at lære.

Derimod lærte han ved at høre på. Læreren lagde Elsk på den underlige, syge gut, med de store tindrende øyne, der sjelede stærkt og derved drev Indtrykket af noget fremmed og fraværende endnu høiere op. Ret som han sad der, faldt han af benken og var i lange Stunder helt borte. Skolekammeraterne så noget Overnaturligt i ham. Fanget tog af under Opvæksten. Han blev konfirmeret (alene på, hvad han forstod og havde lært undenad; thi han kunde hverken skrive eller læse) og skulde ud at tjene, da Faderen netop var død. Men han taalte ikke strengt legemligt Arbeide; fanget kom igen, og han måtte hjem.

Han var født og opvokset i en fattig Fjeldbygd på en af den usleste Gaarde; hans daarlige helse forlangte bedre kost, og den fik han ikke. Så lå han der hos Moderen- og tog seg for at lære at lese, regne og skrive på egen haand. Dette opsattede Bønderne den Gang som en Art Gudsdyrkelse; thi al den boglige Kundskab, som de kjendte, var Kundskab om Gud, hans Ord og hans Gerninger; selve Lære- og ----- "en nådegave."

Hans Moder var en streng Kristen, ligeså hans Lærer, og guttens skrøbelige helse tog etter Gud som etter en støttestav, og hans tidlige hang til Drøm og Tale om det overnaturlige, det vidunderlige, så i Bibelens Beretninger om profeterne og Miraklerne har den større, sandere virkelighed.

Han lå der vanfør, stængt af Fjelde og fattigdom og lengtes bort.

side 5

Så forvandlede han foreløbig det Små omkring seg og gjorde dette Stort. Han vilde, strax han kunde komme såvidt op, hjælpe sin Moder, og alle de drømmene, han såede i den lille Åger, han brød på, eller det Fehus, han skrøbeligt nog byggede, bandt ham for en Stund til hjemmet og Gjærningen. Men det kunde jo ikke vare længe; det mindste maatte, naar Bingerne var færdige, drive til flugt. Og så kom det.

Inde i det Overnaturlige, som han var, lod han seg dog engang overtale til at prøve overtroens Midler mod sin sygdom. Han skulde have tre Draaber Blod af tre vanhelsede Mennesker, og spise dem på Brød. Han skulde tage hjertet af en Orm om Vaaren før gjøgen gol. Dette skulde han stege og spise. Han fik også en amulet, noget i en Klud, som han skulde bære om halsen. Dette troede han var berøvelse af overnaturlige Kræfter og snart begyndte de at brende. Han fik ikke mere Fred - havde ikke Gud forbudt Troldom? Hvem var Knut, at han vovede at sætte Lid til andre kræfter end Guds, og hvorledes skulde det gaa ham, som havde glemt Gud, ja, forrådt ham? Alt, han vanheligt havde tænkt eller sagt fra Barn, lagde seg til; den lille helbred, han havde, svigtede rent under hans Kampe, så han gentagede følte fristelse til at ende sit usle Liv, det han så alligevel nu havde forfattet. Bare han så

side 6

en Kniv, lystede det ham til tage og bruge den mod seg selv.

Endelig vilde han til Guds Bord og så Tilgivelse. Seks uger efter Jul 1818 skulde være gudstjeneste og Altergang i den lille afsides lagde Kirke i Svatsum; did vilde han. (se bilde under)

- Men tre Dage før Gudstjenesten måtte han helt tilsengs og blev et Bytte for lidelige pinende Sansefølelser. Da det efter svære jevndøgn endelig stilnede, Hørte han harpespil i Luften og aandelige Sange. Senere hørte han Musik som af fioliner og Klarinetter; den strøg langs Jorden, mens kor af himmelske Stemmer hævede seg mod Sfærerne. Han huskede siden, *hvad de sang*, og det var et i Formen særdeles tarveligt vers om, at han skulde kaste bort den Trolddom, han har om halsen og stole på Guds Medikamenter, som var "Jesu Kjød og Blod." Det sluttede: "Rens Dig fra Synd og men, Så bliver Du fra Sygdom ren." Det er at mærke, at alle de vers, han baabe nu og senere "hørte" er på Landets almindelige Skrift- sprog, mens Knut selv til sin Død talte bygdene herfra ikke så lidt forskellig dialekt. Bibelen og de så Bøger, han havde læst, var i det første Sprog. Før jeg gaar videre i denne underlige mands Liv, som I sin Tid har fremkaldt så mange meninger

Side 7

eller så megen haan, maa jeg oplyse, at jeg følger en Bog, som er skreven i Landsmaalet (d.v.s. en rensat Sammenfatning af bøndernes dialekter, Levninger af vort gamle Sprog).

Forfatteren er en bondefødt, men studeret mand, ved Navn 'Johannes Skar' som fra Barndommen er vokset op i 'fortællinger om Vis-knut' og som har vandret en god Del af Landet rundt for overalt personligt at gaa efter, hvad der fortælles, og han har ikke givet seg tilfreds, før han fik tale med dem, som Knut var kommen i Berøring med. Knut selv talte han ofte med.

Han levede her i Svarsum i Gausdal lige til i fjor nogle Mil ifra mig, og flere af de historier, som her gengives, har jeg selv hørt, et bare fra første haand, flere fra anden og tredie, og lige fra Barn af har også jeg hørt lignende, som de Johannes Skår fortæller, uden nu at skulle gaa efter deres Enkeltheder. Men Johannes Skår har gjort det, og baade om hans vilje og hans Evne til at være sandfærdig så kan der ikke reises den svageste Tvivl. Ei heller er der nu Nogen her, som ikke siger, at Knut var et ærligt menneske. Han blev 89 Aar, han modtog alle, som kom til *ham*, den hele Bygd kendte *ham*, jeg kunde næsten sige mand-grant, og om hans ærlighed er ikke mer end een Mening, ligefra oldingen

som har levet med *ham* fra Barn, og til de voxne, mandige Mænd, der ikke som bare kan være sange tagne af det stærke Indtryk, hans

Side 8

første offentlige fremtræden og mishandling viste. Her er nu ro i Dommen om *ham*. Den kan lyde forskellig, nemlig om Aarsagen til det meget, som han (fremfor andre) kunde, — om *ham* selv, om hans ærlighed er den aldeles enstemmig. Jeg bør maaske lægge til, at Embedsmændene, såsom de prester og de Dommere, som i den seneste Menneskealder har mødt *ham*, var og er ligeså overbevist om Hans ærlighed som de andre. Men dermed vil jeg ikke have sagt, at han ikke var udsat for Selvbedrag; thi derom kan enhver let overbevise seg.

— Men der er nok igjen, som dels er aldeles frit for Selvbedrag, dels blandet med det, men dog lige forunderligt, lige uforklarligt. **Uforklarligt.** Ja, her er mange Slags Forklaringer; jeg har også tildels mine rede. Men jeg vil holde dem tilbage, idet jeg alene længes etter at lægge frem et aldeles paalideligt Materiale for dem, som ad legemlig og sjælelig vei vil ind der, hvor Forsetningen endnu idag er i stort villrede.

Så vender vi da tilbage til Knut. Fra den Stund han kastede amuletten, forlod Fanget *ham* og han hade det i lang Tid godt. Men fra denne Smertens Tid hørte han siden, ret som det var —, først ukklar Musik (Krigsmusik kaldte han det), så fin, væn Laat af mange Slag, og som altid tilsidst endte i salmer.

Side 9

Salmer, — stive, fiedelige formaninger i tørt, feilfuldt Bogsprog. Det begyndte, naar han var i stærk Nød; det sluttede naar han sit gøre, kom Sangen end sterkere: raabe til Gud. "han bed Tænderne sammen og tydde, så længe han hørte Sangen" fortæller han; han maatte "ikke forstyrres af noget af sit eget sålænge." Folk raadete *ham* til at lade seg aarelade; han havde for tykt Blod. Han vilde gøre, som de sagde; men på veien "sang det", at det skulde han ikke gjøre, og han maatte vende om. "Det sang, det gik siden for hans øyne", at det var hans Synd, som voldte ufred og ikke det tykke Blod; og at alene Bøn kunde frelse *ham*. Først længere ud på vaaren kunde han helt forlade Sengen og sætte seg op i morgensolen foran hytten. Striden havde ikke helt Ende; men det var stillere. Han kunde sidde og få Befaling, tustøs det *ham*, til at tage en Salmebog, følge med Vers for Vers, mens det herligt sang Salmer, omkring *ham*. Det var især de store, stærke som således blev sungne for *ham*, mens han i Bogen fulgte dem med Fingeren. Da han blev ivrig, "fik han den Befaling" at gaa til Andre og vække dem fra Synd. Han var meget ræd ved det; thi han frygtede, de vilde tale "om hans tabte Blod." Men han skulde holde ud, sagdes der *ham*, til han

Side 10

havde været ved den hellige nadvere; uden skulde det blive godt for *ham*. Men nu kom Andet til. **Han kunde sidde og høre, hvad som netop foregik langt borte, ja endog i fremmede Lande, og naar rygtet eller posten langt om længe kom med det, var det så hændt.** Det skete, at et

menneske havde gaaet seg vild i Fjeldet; han sagde hvor; ligeså sagde han, hvor bortkomne kreaturer var at finde. Paa en Gaard, hvor de intet godt vand havde, sagde han, hvor de skulde grave; og der var vand. Og hver af disse Ting gentager seg. Jeg skal senere komme vidtløftigere tilbage til dette, som jeg her kun fortæller på sit Sted. Han kurerede endvidere somme Slags Sygdomme ved at lægge sin haand på. Naar han kom til det syge Sted, "så groede hans haand fast;" da tog han i den med den anden og gned og gned, mens han skalv og vred seg, Tænderne slår og Fraaden stod *ham* om Munden. La så bad han, og den Syge bad højt; "*thi* vilde Gud ikke hjælpe, så hjalp intet."

Man tænke seg Indtrukket af alt dette blandt Bønderne, da det mangfoldiggjort foer afsted; og flere og flere kom fra altid fjernere Steder. Gud havde opreist en profet iblandt dem! Det forrige Aarhundredes Angreb på Kristendommen havde havt en virkning på de Dannede også i Norge, og disse havde estørhånden ført sin Tvivl længere ned.

Side 11

Præsten der i Dalen, en Mand, der var ivrig' i Oplysningens Tjeneste, havde udgivet en Bog, som han bad ungdommen bruge i Stedet for Luthers Katekismus, og som satte Moral i Stedet for Tro. Almuen var også bleven kjølig i det Kristelige – på dem nær, som Bodsprædikanten, Bonden Hans Nielsen Hauge, havde sagt. (Hauge havde virket omkring århundredets Skiftet).

– Men rørtes der ved visse Ting, så viste det seg, at det gamle var det stærkeste; Troens Flamme kunde lue op, naar det skulde være. "Omvender Eder!" lød det nu, belagt med store Gerninger.

Da det hørtes at Knut vilde til Kirke den tyvende Juni, såsom da skulde der atter være Gudstjeneste med Altergang i Svastum, og at det var sagt *ham*, at han den Dag – vilde falde om på Kirkegulvet og ligge der i to Timer, så stimedede Folket strafs til, Nogle meget langveis fra. Svastum er en lang, ensformig Dal, hvis Fielde på begge Sider ikke er synderlig høje. Men Indtrykket er alligevel tungt; *thi* Dalen er trang.

Gaardene hænger for det meste op etter fjeldene, og Markerne med; kun hist og her gives Rum for Voller (Sletter) og på en sådan ligger Kirken, et lidet lyst Trækapel. Elven gaar hvidgrøn og arrig forbi; smaadyrkede Lapper, frarevne Stoven, lysne i Liderne, ellers mørkt. Folket har ikke Fjeldfolkets vanlige Livlighed; det er som Gudbrandsdølen i dei hele, stilt og tungt. Det

Side 12

har ingen Folkesang, ingen særegen Digtning. Folket i Svastum har for det meste knoklede, langagtige Aasyn. De er blaaøiede og alligevel ostest mørfhaarede; lldtrykket er alvorligt, speidende. Deres Væsen er Forsigtighed eller med et sandere Ord: Selvbeherskelse. Thi denne er Gudbrandsdølen's Ære kanskje fremfor noget andet Bygdelag i det hele Land. De kan derfor også bevæge seg – Mændene ostø med paafaldende Værdighed, Kvinderne med tiltalende ærbarhed.

Men tungt er Folket, Livet blandt dem truffet, stængt som naturen, de lever i.

I denne stive rase var imidlertid denne Dag gaaet Liv. De skulde tilmødes med "Mirakel -Gutten", det nye Troesvidne iblandt dem. Mange gik *ham* langt tilmødes; de Andre ventede, spredte i Klynger udover Kirke- volden under Fjeldhænget. Mændene har lange Knæbuffer og høie Støvler, samt bredflødede frakker med grønne Opflag, som i sin Tid Eugeues og Marlborougs Soldater, blandt hvilke deres Forfædre også havde kjæmpet i et dansk-norsk hjælpekorps, for nu vel hundrede Aar siden. Kvinderne har korte, tæt flættende Kinler og store, hvide Skaut over hovedet, som ragede langt ud over ansigtet og gjemte det. Det så på Afstand ud som sad der hvide ängle i Flokke på Holden; thi Kvinderne holdt seg for seg selv, og Mændene for seg, ligesom de endnu sidde skilte i Kirken.

Side 13

Der kom Knut med et stort Følge. Han var nu 21 Aar gammel, sværlemmet og høj, men ulæselig, ligesom ledløs. Han kom fort og humpende, og hele Flokken etter i Stim. Han har ingen lue på hovedet. "Det havde på veien blevet hvisket i hans øre," at han skulde tage den af. Siden har han den aldrig (på); han fik Rykninger og Krampe, hvis han tog den på. Han havde et overmaade stort, stridt haar, ravnsort; det stod balvreist over hans svære pande og hang *ham* til Akslerne som slattende Binger; hans var stort og saare udtryksfuldt, Munden halvaaben, næsen høj og lige; svære bryn og øyne med unalmindelig store tindrende pupiller. Øjnene så fjernt og gav derved hans Blik det ubestemte, som mindede Tilskueren om sin hemmelige røst, der herskede over hans vilie og Evner.

'Hans utseende og det optog, han kom i, vagte Forundring og Anelse.

Det var en vakker Sommerdag; Kirkens Døre og vinduer stod aabne. Præsten var i Safrestiet; han ventede på at der kunde blive så vidt Fred, at Gudstjenesten kunde så begynde.

Knut stiledede lige på Sakrestiet, hilsende præsten og satte seg på præstens Bænk. Han sagde: "jeg er det Menneske, som er bleven til løjer for verden, fordi jeg tvinges til at sige, *hvad* som gaar for mine øren". Præsten tænkte, han var gal, og tog det hele Øptrin med det Taalmod, som denne Tro maatte indgive.

Side 14

Knut sang "med daarligt Foredrag" (siger præsten i sin beretning), "en hel Del Salmer, som "han havde hørt for fine øren." Vi har dem tildels endnu; de anbefaler omvendelse i gammel testamentlig Aand, altså uden Trudsel med evige helvedesstraffe, hvis Folket ikke gjør, som Herren befaler, kommer "Bestilens og blodig Krig" (man var bare fire Aar fra den sidste langvarige Krig og den hungersnød, som havde fulgt den). Trudselen var forbigaaende.

Allerede den første Salme- lovede mere end truede; den opnævnte alle de åpenbarelser, Sjelen skulde se hos Gud, og opfordringen til at følge dem var meget indtrængende, og baade i

Indhold og Form mere syndig i de første Forsøg, "han havde hørt" for nogle Maaneder siden. Der kom Salme på Salme; Almuen trængte seg om Indgangen, den klare, vakre Junidag; det var så stille, så stille. Præsten maatte staa der. Knuts anden Salme opnævnte alle Laster, alle Misbrug der i Bygden, også de firfelige; men Tonen var bestandig mild; den tredie Salme flagede over, at så mange af de gamle fastholte helligdage i senere tid var nedlagte. Gud prifedes ikke nød. Endelig fik Gudstjenesten begynde; man strømmede ind i kirken. Alt Folk fik ikke rum; men udenfor stod i den aabne Dør og udenfor under de aabne vinduer. Snart fortaltes derude, at Knut ristede og skalv inde i Kirken; thi de sang i den nye og daarlige Salmebog.

Side 15

Sangen stansede, Almuen maatte gribe til den gamle Bog (af Tomas Kingo). Allerede dette syntes (som) en stor Virkning af hans Optretten; thi den gamle Bog var elsket. — Knut var imidlertid bleven så medtagen, at to af hans Brødre maatte lede ham frem for at så Syndernes Forladelse, han faldt i llvid, da han førtes tilbage. Folket var stærst grebet. Guds: tieneden maatte atter afbrydes. Han bad for sig, da præsten endelig foreslog, at han skulde bæres ud; han maatte så ligge i Guds Tempel." Tilsidst maatte han dog bæres ud, og der lå han på Volden greben af Krampe i så stærf Grad, at han ostø sprat højt i veiret; mellem hvert infafd bad han for seg og de Andre sang. Der var Kvinder, som gik grædende derfra; hans Lidelse og hans Fromhed greb dem ligemeget. Præsten kom ud. Han sang også til ham. Præsten talte og forklarede for Almuen, at Knut havde det, som de selv havde det, naar de drømte. ()*-nok en riktig tolkning- se kommentar nederst)

Knut opholdt seg til Tirsdag på et par Gaarde i Nærheden af Kirken, "fikk da atter Befaling" til at tage Klokkeren (hans gamle Lærer) med seg til Kirken, lade lukke op og ringe for seg. Han fik videre Befaling til at gaa frem mod Kirken den lige vei, over Gjærder, Steinrøiser, Grøfter. En Kvinde stod og så på; "hun iagttog et Lysning over ham og over veien, han var gaaet frem på."

I Kirken lå han alene i to Timer, etter at Følget først havde sunget tre Salmer for ham og bedt Fadervor.

Side 16

Da de hentede *ham* ud igien, sang han for dem en endeløs remse, som han imidlertid "havde hørt", og som han siden lod *skrive* op for "etter Befaling at sende Raadet i *Kristiania*."

Det var en nøgtern Opskrift på det Bytte af Kirke- og Skolebøger, han anså fornødent, og Formaninger til at 'skifte Levevis, samt til at optage flere helligdage. Skete det ikke, "kom Bestilens (pest) og blodig Krig." (*DEN STORE KRIG- ww1- kom mindre enn 100år senere i 1914/r*)

Etter den Dag var hans Liv delt imellem to Ting: ordets Forkyndelse, ledsaget af den Kjærlighedsgjærning, han var i Stand til – og Forfølgelse herfor af Embedsstanden, navnlig Præsterne. Det har ved Lov forbudt at give Forkyndelsen et andet Indhold end den, som for Tiden var antaget i det theologiske Fakultet i *Kristiania*. Man havde nylig fået Ende på en Sværmer, hans Nielsen Hauge; han selv og hans nærmeste disciple var fastede i Fængsel, hvor Nogle af dem sad i aarevis; – der maatte vaages over, at ikke nogen Nye kom op. Men trods alt dette, "fik Knut Befaling" til at drage ud og prædike, og han blev greben oppe i troen, og ved Lensmandens hjælp forsøgt ført videre til sin *hjemstavn*. Men Knut fik rykninger, blev stiv i sin ene Fod, og kunde ikke føres. Forsøget blev senere gjentaget. Da blev han greben af flere Mænd. Men Knut fik atter et Anfald; han stupte foran fødderne til Lensmanden,

Side 17

- "som omkastet af et vejr." Han blev herefter helt stiv; de kunde alene gaa fod for Fod med *ham*, og han led synderlig. Han bad meget for seg; mænd og Kvinder fulgte. Der var blandt disse en Kjæmpe, Imort Nerlid, som ved hærsamlingen havde vist, at han var Oplandenens stærkeste Mand. Han var Knut hengiven som et Barn. Han bad om at maatte få fri *ham*. Men den ydmyge, lovlydige Knut svarede nei. Det gik så langt, til Knut *sank* ned og sagde, "at de kunde lige så godt aabne hans Hjerter med det samme."

Så sendtes Bud etter hest og Slæde. Han fik atter "en Nid", så hvis, at han kastedes af Slæden langt bort på marken (etter alle vidners enstemmige udsagn) hver Gang de lagde *ham* på Slæden, hændte det samme.

Engang var han bleven kastet lige i Elven, som de kjørte langs med. Han blev atter ladt i Fred og så udmattet, som han var, holdt han dog om *aftenen* opbyggelse for det talrigt sammenstrømmede Folk. Han sang blandt Andet en deilig Salme for dem. Han maa have gjort et stærkt inntrykk; *thi* der var En tilstede, som lærte Salmen bare ved at høre *ham* synge den, og som kunde fortælle den halvhundrede Aar etter for den, som samlede disse Drag af Knuts Liv. Den militære magt var imidlertid bleven budsendt. En Kaptein og to Løitnanter – de havde vel Moro af det – førte selv syv Mand med ladte Geværer til Stedet.

Side 18

Da Knut ikke var færdig med sin Samling, satte de en Mand til at varsko, naar han blev det. Selv fik de Dansemoro og Kortspil i Stand i det Hus, hvori de ventede. Dette optog dem imidlertid så stærkt, at de glemte Knut lige til Midnat. Da brøb de ind på det rum, hvor Knut lå. Der var trangt og lavt, Geværerne skrabede under Loftet. Knut bad meget

for seg, og Kjæmpen, som også lå der, mente, at det var bedst, at kaste hele Følget ud; men Knut fik *ham* stille, baade *ham* og de Andre, som stod omkring hans Seng, mens Klæderne blev "brudt" på *ham*. Han blev bunden på en Slæde med reb. Da fik han et så forfærdeligt anfald, at rebene løsne. Han bandtes nu fastere, fik anden Gang et Anfald, så han kom frem mellem hestens ben. En stærk Mand brød *ham* da ned på Slæden, mens de Andre atter bandt; "da klagede Knut så sårt." Mishandlingen vedblev mange Mil sydover. Hver gang det ene Sæt Mænd overleverede *ham* til det andet, sang han Farvel for de Bortdragende, prisede Gud og bad for dem. Men ikke før var han på denne vis bragt *hjem*, så tom kjæmpen Jmort Nerlid og En til som udsending fra Folket i Fron, at han straks maatte blive med dem dit op igjen. De skulde nok vaage over *ham*. Han havde megen Frygt; men *ham* blev "befalet at følge," og allerede næste Prækensdag var de ved Kirke, og da

Side 19

havde det nær gaaet ud over baade præsten og den, som havde fåt Kne på Knut; ja, de vilde have den Sidstes Liv. I det hele var Almuens Optræden sli, at man fandt det raadeligst at lade Knut være. Folket i Fron vilde have Knut iblandt seg for bestandig. Kjæmpen Jmort Nerlid næsten tvang *ham* til at kjøbe – naturligvis, for Spotpris – halvdelen af den Gaard, Jmort eiede i Fron. Da Jmort selv siden flyttede bort, solgte Knut sin Del og fik den godt betalt i et livsvarigt Føderaad. Han stundede dit, hvor han havde lagt og lidt som Barn. Men han nød i mange Aar ikke godt af sit Føderaad; *thi* han blev anklaget og dømt for ulovlig lægebjælp --- som han aldrig havde taget Betaling for, og som ikke kunde oplyses at have været noget menneske til Skade – samt for ulovlig religionsforkyndelse (om hvilken det samme gjælder).

Han idømtes Straf og dertil omkostninger, og disse var så store, at i mange Aar gik hele hans Føderaad med dertil. Han klagede ikke. Naturligvis vedblev han baade med lægehjælpen og religionsforsyndelsen; *thi* "dertil fik han Befaling."

Han boede i Svastum i Gausdal, hvor han var født; han levede ugift og af den allertarveligste Kost. I Begyndelsen reiste han ofte rundt, men senere sjelden. Han levede – til han fik nyde sit Føderaad – af dagleierarbeide. Han var altid glad og havde Trøst til dem, som kom. Af Knuts udvortes Liv agter jeg ikke at meddele synderlig mere.

Kunde det nøiagtig nævnes, hvor mange han i sit lange Liv naaede med Lægedom, legemlig og aandelig, hvor Mange han faldte ind fra et ulovligt Liv til et alvorligt, fra et ulheligt til et heldigt, eller ved hvor mange Dødsleier han sad, trøsterig og blid, så skulde det blive et højt Tal. Han har været en velsignelse for sine Bygder. Han har også sikret Trøst og helse langt bort. Han forfulgtes for det, ikke alene af det offentlige dvs Embedsmændene; men en Tid endnu mere af "de Hellige", hine kom hans Forgjænger og Samtidige, Hans Nielsen Hauge havde hatt, samt af dennes Disciple. Vi har et Brev fra Hauge til Knut, som er en uretfærdighed fra først til sidst.

Emhedsmændene i havde aldrig beskyldt Knut for Letsindighed eller Bedrageri, men det gjorde disse straks, og det lykkedes dem virkelig til sidst at faa *ham* – jeg vil ikke sige i ondt rygte, men misforstået. Knut kom ikke langt omkring, så det var let gjort. Men han forsvarede sig ikke.

Han var endog for mild til at klage. Det var just denne hans Mildhed, som faldt de Andre mistænkelig. Knut var mere skald end Nogen af dem, havde derfor mere Syn for det menneskelige, og var munter, ofte vittig. Den overnaturlige evne, Nogle tillagde *ham*, når de hellige en Formastelse. Hans Lære var dem heller ikke rigtig, naar han gik ud fra seg selv og sagde, at ønskede Gud at bringe En, så nyttede det ikke at stampe imod; Mennesket havde ingen fri Villie.

Side 21

Der var mere af den Sort. Fra Knuts Side var det aldeles uskyldigt, og han tænkte aldrig på at fortrænge noget religiøst parti eller stifte noget eget. De Troende spottede *ham*; de rettroende spottede *ham* enda mere. Men et godt Ord, en god Sang, lidt Solskin, en sin Lufttone over Landskabet, Fuglekvidder, Barnerøster – og han var lige blid og munter.

Et eget Dypsind fyldte hans Liv med Betragtninger. Hans Begavelse som Taler var improviatorens eller maatte rettere udtrykt: den aandfulde Snakkers. Der *kunde* ikke være Tale om anden Forberedelse end den, Tilhørernes Stemning, Øine, Forventning bragte. Røbte de med distanse – og det var ostø så –, da blev han rød og *kunde* endog få sine uhyggelige rykninger. Så fik han ikke et Ord fremført. Det hændte *ham* en Gang, han skulde begynde, at han to Gange etter hverandre sagde: "De ugudelige –" og ikke et Ord mere! Folk fløv op for at se *ham*, mens han havde sine Treekninger; "*thi* da skulde han være endnu styggere end ellers."

Bænken, de stod på, brødes ned; der blev latter, og Knut følte det "som Guds Straf at staa der."

Han *kunde* ikke mere. Vi maatte forlade *ham*. Men det *kunde* også gaa anderledes. Saaledes "fornam" han en Gang, at der spottedes og bandedes

Side 22

inde i den store Flok, som havde samlet seg for at se og høre *ham*. Han maatte standse, sige det og bede vedkommende at gaa. De vidste med seg selv, at neppe de Nærmeste *kunde* have hørt dem, end sige han – de blev forfærdede og tag. Den Gang fik han Talens og Sangens Magt som sjelden i sit Liv. I daglig, jevn Samtale var han i særegen Grad tildragende. Han var baade *fantasirig* og dyb, altid kjærlig.

Det indtrykk han gjorde, navnlig ved sin Fremtræden 21 Aar gammel, maa have været overordentligt. Vi har set det under den stærkeste Forfølgelse, ligemeget i den ubetingede lydighed, hans venner viste *ham*, som i rejsningen bagestør. Endvidere i den enkeltes offervillighed. Men Andre blev i den Grad henrevne, at de "så Syner."

– Der fortælles flere sådanne, navnlig om Læsning, der han særdeles under en Samling – læste han i Skumringen i Bibelen; han sad henne ved Vinduet. Da så de "som en regnbue fra hans til den anden." Der fortælles, "at Engle hviskede til *ham*", og disse Engle havde Folk ofte set. Andre havde set "*to hvide Fugle på hans højre Skulder.*" En Gang holdt han en Samling i Trætte-Bræste gaarden. Meget Folk langveis fra var kommet, og etter opbyggelsen sov disse tildels i samme Rum, som han. Da talte han i Søvn; det var Fortsættelse fra Samlingen. Han vaagnede tilsidst, og så i den lyse Sommernat de andre Gjester sidde opreist i sine Senge; hans hovedpude var vaad af hans Grand; man forstaar, at en

så inderlig Natur, en så stor fantasi maatte gribe dem. Og man glemme ikke, hvor det indtryk maatte understøttes af hans eget lldvortes; det store markerede Aasyn med de lysende øine og det ravnsorte, uhyre hår, der slog som en sort Kaabe om ham.

Men alt dette vilde ikke i og for seg have den magt, som det fik, hvis Folket ikke havde vidst, at denne underlige mand kunde læge Folk ved at lægge hænderne på dem; kunne sige, hvor bortkomne Ting var og hvad langt fraværende Mennesker foretog sig. Og dermed bøjer vi ind på det, for hvis Skyld jeg har taget dette emne, "Vis-Knut" op.

Jeg minder om, at hvad her fremlægges, er vederheftigt. Selv troede han, at hele denne evne, dens ene Del som dens anden, var "en Guds Gave", at Gud i hvert enkelt Tilfælde "brugte ham."

Han sagde, "at Profeterne havde havt det som han."

Naar han ikke kunde røre ved Guld, Sølv eller Kobberpenge, uden at få Krampe, så var det så ordnet af Gud, – til Vidnesbvrd, at sådant (mangler ikke?) skulde søges. Jeg afskriver, hvad en Mand for retten forklarer om Virkningen, naar Knut rørte ved kobber. "Jeg lagde to kobberpenge

Side 24

på hans flade haand. Da skete der et ryk i Armen, Knut vred seg og gren. Han paastod, at nu havde en Sene i Armen "forstrækt seg." Virkelig sandt jeg ved at se på Armen, at Senen under Armen var ganske haard; i haanden viste seg en Knude. Straks pengene toges bort og Knut havde gnedet hånden, var armen i sin naturlige Stand."

Knut kom en Gang ind på **Gaarden Stamme**, hvor Manden, Jens, netop holdt på at lede efter en sølvskilling.

"Her er Noget for dig at finde!" sagde Manden til Knut. "Ja", svarede denne, "giv mig så en Sølvskilling at søge med".

Han fik en og satte den imellem to Fingre. Det ryste i Armen og drog til, det bar bort mod en Sprekke i væggen, og der lå Skillingen, som søgtes.

Nils Huseby fra hedemarken havde hentet Knut; han skulde finde vand og grave Brønd på Huseby. De hvilte paa Jevanorsbakken på Furnæs; der gik de ind. (bilde)

Folk havde lagt seg, men stod op igjen og gjorde ild. Det var længe inden det tog ordentlig fat. Imidlertid havde Nils taget frem sin Flaske og bød Knut en Dram. I mørket så ikke Knut, at Brændevinet bødes i et Sølvstøb. Nils hørte, at Knut bar seg ilde, og bad Nils hjælpe. Sølvbægeret var hvælvet på

Knuts Ansigt og sad fast. "Jeg tog det af, så det "slost" i Munden på Knut' fortalte Nils Huseby.

Side 25 i org.bok

Knut gik op over Jordene på Steine i Gausdal, stod med en Gang stille og sagde: "her er baade rødt og hvidt under!" De grov og fandt en Sølvklump. Da Laboranten på universitetet i Kristiania undersøgte den,

sagde han: "var det ikke paalidelige Mænd, som fortalte mig det, vilde jeg sige, der var Bedrageri under."

Knut taalte heller ikke at Folk rørte ved *ham*; han led ved det. Dog taalte han at byde dem sin højre hånd. Luen taalte han ikke på hovedet. Ved et Forhør satte Dommeren en hat på *ham* og sagde at den skulde sidde. "Da faldt han om og lå på Gulvet og bævede, så Dommeren blev ræd."

Ofte naar Knut vilde gaa et Sted hen, bøjede den højre Fod bort, og han maatte vende seg efter den.

– Jeg nedskriver alt dette, som han selv følte det og de Andre opfattede det og holder min Mening tilbage.

1) Jeg meddeler nu, hvorledes han bar seg ad, naar han søgte etter vandaarer. Han gik derhen, hvor det syntes ham likest, at der skulde være Vand at finde, og der begyndte han med at lægge håndbagen på Jorden, flyttede den så langs etter Marken, til det ryste i Fingrene; dernnder var vandet. (Det var på en Maade længe Knuts Næringsvei at finde Vand og grave Brønde for Folk. Det vrimler af Gaarde på Oplandene i Norge, som på den Maade har fået bedre Drikkevand, end de før havde, eller bekvemmere beliggende, eller endog hylder *ham*, at Gaarden overhovedet nu har Vand; thi før havde de maattet hente det langveis fra).

Side 26

Han fortæller selv, at han lærte en anden Maade at finde Vand på, nemlig at holde en Kvist i Haanden og bære denne foran seg i fast Greb; naar vandet var der, slog Kvisten op mod Brystet. Det maatte være en Bjørkekvist eller endnu bedre en Kvist af hæg.

– Jeg ved, at flere har denne evne: med en Kvist i Haanden at kunne finde Vand,

2) Han kurerede Sygdomme ved hånds paalæggelse eller rettere ved at håndfare de Syge. Når han kom did, det Onde sad, groede Hånden ligesom fast, _ han tog da fat med den anden hånd og gned, mens han skalv, Tænderne skar, Fraaden kom ostø i Munden, og han led meget. Dessuden undslog han seg aldrig, hvor han troede, han *kunde* udrette Noget, **og han tog aldrig Betaling**. Der er en Mængde Bevis på, at han også gav de Syge Medicin eller sendte dem til Doktoren, eller sagde at der intet var at gjøre. Han viste i disse Tilfælde samme livlige Deltagelse, såsom han levede udelukkende for at gjøre godt. Anders Rolliden fortæller: Dagen etter stod vi ude på Tunet -Knut og jeg; vi vistede Her. Da kom to Gutter og en Kone gaaende. Den ene Gut havde syge øyne. Knut lagde hånden på hans øyne, og Gutten blev god igien, der han stod. Men Knuts Haand dirrede så, mens han gjorde det."

Side 27

Knut selv fortalte i sin høje alderdom følgende til Johannes Skar: paa Bedum havde en Jente Blammer på Øinene. Da var jeg god til at få Blammerne af det ene Øie med Fingeren. "Aa nei, nu får jeg lyse Dagen!" sagde hun. Jeg græd, da jeg så hendes Glæde.

Han kurerede ved håndspaalæggelse og Gnidning for Gigt og Lamhed. Men hvilke Slags Sygdomme han i det Hele *kunde* kurere på denne Maade, er det ikke godt at komme efter. Hans heldige Kure tør imidlertid være

overordentlig mange, såsom man overalt, baade i de nærmeste Egne i Norge og Sveriges Nabo Bygder træffer Folk, som hylder ham for sitt helbred. Der kom Folk fra Golfen i Syd, fra Rusland i øst.

Han sagde strax, om han kunde helbrede dem eller ei. Men selv om det var en Sygdom, han kunde kurere ved at lægge hånden på og gnide, satte han et(krav) - de maatte tro på, at Gud vilde hjælpe dem ved ham.

Han følte uopholdelig, naar de ikke gjorde dette, - og så veg han. Her skal meddeles en af de mange Historier etter vedkommendes egen Fortælling. Den leder med det Samme ind på de Enemærker, hvor Knud gjorde størst Opsigt. En liden pige i Kristiania blev lam i Fødderne og fik GigtKnuder på den ene Arm. I 10-11 Aar slæbte hun seg frem på to Krykker, ingen Læge kunde hjælpe.

Side 28

Da hørte Familien, at Knut var på Gaarden Vik på Helgøen i Mjøsen; de sendte Bud op til Gaardmanden på Vik -at han maatte få Knut til at vente, pigen skulde fraktes til ham. Hun var da 16 Aar gammel og fulgtes af sin lidt ældre Søster. Det var i 1837. Den Syge kom.

Hun maatte klædes helt af. Hun maatte tage Kammen af sit haar, ringene af fine Fingre og øren. Knut håndfor hende "og skreg fælt", naar han kom dit, hvor det Onde var. Han holdt på i en Time. Da sagde han, hun kunde reise seg, og hun reiste seg og stod, - hvilket hun ikke havde gjort, siden hun var fem Aar. Han sagde, hun maatte bruge Krykkerne endnu et Aar. Det gjorde hun ikke; thi hun kastede dem allerede et par Dage etter på Tilbageveien. Det havde ellers ingen anden Følge end at den ene Fod altid blev noget svagere end den anden; dog ikke så, at det havde nogen Nød.

3) Vi komme endelig til det, for hvilket Knud blev mest kjendt og mest spottet. Vi kan begynde med at optage den sidste historie. Den ældste Søster vilde dog give Knut noget, skjönt hun vidste, at Betaling tog han aldrig. I al hemmelighed havde hun ført med seg lidt Kaffe og Sukker, et par Tøfflæder, et Beltetøi, - Ting, han tænkte, en tarvelig enslig Bonde vilde sætte pris på. Hun knyttede det i en Tull og (dette var det hemmeligste af Alt) inderst inde lagde hun fem Species (20 Kr).

Side 29

Turen var nemlig gaaet så storartet godt, syntes hun, at hendes Gave ellers blev for liden. Han smilte, da hun bød Tullen frem. "Aa nei," sagde han, uden at aabne, "tag de tre Specier igjen, men laan mig to til reisepenge så længe." (han sendte også siden en Gave som vederlag for dem). Man tænke seg pigens Forbaufelse! Men den skulde blive større. Da hun talte til ham om ' en Sygdom, hendes Moder led af, sagde Knut, at den Sygdom var der intet at gjøre med. "Men hun har ondt i en Fod, " sagde han. "Nei," sagde Datteren. "Jo," paastod Knut; "hun har ondt i sin ene store Taa." - Og han sandt ude på Marfen tre randede Straa, som de skulde knytte om Taaen, et hver uge. Det var tolv Mil (norske) fra belgøen til Kristiania og ingen Telegraf eller Jernbane. Da pigerne kom hjem, og den friske Datter skulde springe i sin Moders arme, standsede hun, thi Knut havde sagt rigtig: Moderen sad der syg; hendes ene Stortaa

var blevet så smertende, en mørk rand gik helt op til Knæet. Men Straaene kurerede hende. (Meddelt af den Yngste af Søstrene.)

En Kone budsendte ham en Dag om et ondartet Tilfælde, som hun led af. hun gav pigen, som gik, noget uld med til *ham*. Men underveis faldt det pigen ind, at det igrunnen var for meget uld, hun gjemte lidt af det til seg selv, da hun kom ind i Skoven.

Side 30

Knut var meget munter, da hun traadte ind. Hendes Madmoder kunde han imidlertid ikke hjælpe sagde han. Gaven fik hun tage med tilbage; men hun maatte ikke glemme, hvad hun havde lagt af under den gamle Bjørkeroden nede i Skogen.

1874 blev der borte en husmand på Biri (en 5-6 norske Mil fra Knut). Konen, som var den Sidste, han havde talt med, (de havde, som vanlig skændtes) tog kontakt, da han ikke kom *hjem*, og henvend femti Mand gav seg til at søge efter *ham*. Forgjæves. En Mand hed Even Klomstein. Han havde været *Skolemester* og var nu Gaardeier. Han sendte Bud til Knut for at spørge *ham* efter Manden. Men han valgte sin husmand Ole Tollessen til Bud; "thi Ole siger sandt, naar han kommer igjen." Knut spurgte ikke Ole det mindste ud om Landsskabet, det han heller ikke kjendte. Ole fortalte, at Konen havde sidst set den Bortkomne. "Ja, de var nok uvenner, da de skiltes," sagde Knut. "Er Manden i live, eller er han, som de fleste nu tror, strøget sin vei fra Konen?" spurgte Ole.

"han har dræbt seg," sagde Knut. Ole spurgte, hvorledes. "han hænger – i nordvest for der, han boede."

"Men der havde de søgt."

"Ja, I søgte, hvor Konen løb fra *ham*. Men da Konen vendte om, gik Manden efter, og han hænger nærmere huset. Han hænger i en stor Furugren. I *kan* se den fra Tunet'. Ole søgte, da han kom *hjem* ; *Skolemesteren* var med og Lensmanden.

Side 31

De kunde se en stor Furugren fra Tunet, og i den hang den ulykkelige, nu på fjerde ugen.

Kristian Kristiansen Troen på Fron i Gudbrandsdalen reiste til Amerifa i Vaaren 1869. Han havde alt en Moster der, som han skulde tage til. Men aldrig kom der Brev fra Kristian, og Moderen blev ræd. Så tog hun over Fjeldet for at spørge Knut. Hun kom den 6te Juli Kl. 3 Eftermiddag. Paa hendes Spørgsmaal, om Gutten var fremkommen, fik hun langt om længe det Svar: Jeg faar det ikke til det, heller." hun blev bedrøvet og spurgte ikke mere den Kvæld. Om Morgenen den næste Dag maatte hun spørge, om hvorledes det så var gaaet Sønnen. Knut var da så glad. "Jo, nu er det aldeles sikkert, at Gutten er hos sin Moster, og frisk er han. Han har været frisk den hele Tid."

Et Brev, skrevet 12te Juli, stadfæstede dette. Gutten var kommen til sin Moster Kl. 9 om Kvælden den 6te Juli – man husket, at der er 6 Timer senere Middag i Amerika end i Gudbrandsdalen.

Simon Sovde i Øier havde en Søn, som hed Mikkell. 19 år gammel rømte den Gutten. Hans ældre Broder, Klement, drog til Knut for at så høre, hvor Broderen var. Han laante underveis en Kariol; han kjørte med megen

Raskhed, og var fremme Kl. 3-4 om Eftermiddagen; det var en Lørdag. Knut havde været ude at fiske i et fjeldvand og var netop hjemkommen.

Side 32

"Jeg kjendte det på mig", sagde han, "at En med stort Erinde stundede hid; jeg maatte skynde mig hjem."

Klement begyndte at fortælle: "Jeg vet, *hvad* Du kommer efter", sagde Knut; "men lad os ikke ændse dette i Kvæld.

Så lå de sammen der i det lille hus, som Knut boede i høit til fjelds; Erlandshuset hed det. Klement sov næsten ikke for Otte og lengst Før Morgenen kom, sagde Knut: "Nu er din Bror så vidt hjemkommen; - jeg hører, Du er vaagen, så jeg maa fortælle Dig det." Knut var så glad og føiede til: "Nu spør hans Mor og spør ham ud om, hvor han har faret, som ventelig *kan* være. Og jeg tan sige Dig det. Han drog først til Lillehammer. Der kom han i Lag med Eieren af Kios på Ringsaker; med *ham* fik han Stands udover; hos *ham* fik han også Arbeide."

Knut beskrev Arbeidets Art og lagde til, at Gutten ikke likte det; "men mindst likte han, at han maatte ligge i Stalden." Saa begav Gutten seg på *hjemveien*. "han bliver nok ikke længe *hjemme*"; tilføiede Knut; "det er også bedst at lade *ham* reise; *thi* han er ufferdig og maa så prøve sig." Dette blev så vidtløftigt, at Klement ikke videre troede på det. Da smilte Knut; "aa, Du *kan* nok tro mig", sagde han, da Klement alt sad i Kariolen. Da Klement kom did, hvor han havde laant Kariolen, stimlede Folk ud imod ham - det var Søndag, Alle hjemme.

Side 33

De spurgte *ham* ud, om hvad Knut havde sagt; thi de vidste, at Mikkell var hjemkommen om Natten, og vilde høre, om Knut vidste det. Hvor blev han og de forundrede! *hjemme* hørte han senere om Kvælden, at det også i andre Steder havde været, som Knut havde sagt. Dette var i Aaret 1855. I 1856 strøg Mikkell til Amerika. Dette hændte i Knuts Oldinge aar. I hans yngre Aar kom det så stærft på *ham*, at han ikke fik være *hjemme*, men maatte afsted, nu til denne, nu til hin, som var i Nød. Han blev ofte vækket midt om Natten -- ikke af noget Menneske - og maatte ud - således en Gang til en Mand, som var sindsyng på sin hustru og lå i forfærdelige Tankers Vold.

I 1828 var han på Tallaug i Gausdal. (senere bilde t.v) Sønnen på Tallaug lå en Nat (det var Midtsommers) sammen med Knut, og han fortæller følgende: "Knut var urolig hele Natten; han læste og bad alt i et. Jeg havde ikke Søvn på mine øine, jeg heller; jeg var ræd; -han var jo også så stygg! Da Solen randt, stod

jeg op."

For dem, der er fremmede med Bygdernes Beliggenhed, oplyses at Lillehammer og Ringsaker ligger meget længere fra Svastum og Erlandshuset end Øier ligger. Knut kjendte ikke Familien (Klement meddeler). "Jeg har været urolig i nat", sagde Knut; "Du har vel ikke fået sove, Du heller? Jeg skal sige Dig,

Side 34

der er i nat kommet en Mand efter mig fra Saksumsdalen, og han stunder til at så tale med mig. Det er bra, Du staar op, så kan Du sige *ham*, at han kan komme hid straks; han ligger på Bænken nede i Stuen."

Men Knut og jeg lå i anden Etage i den modsatte Ende af Bygningen; hverfen han eller jeg havde kunnet høre det mindste til Manden eller til Gang i huset på den Kant. Den fremmede Mand lå ganske rigtig på Bænken; jeg fulgte *ham* op til Knut. Han kom neppe helt ind og fik ikke frem et Ord, før Knut sagde *ham*, at den, han gik for, kunde han (Knut) ikke hjælpe; Manden maatte gaa til en Doktor med det samme. Han skynte seg også afsted."

Vaaren 1835 grov Knut Brønd på Huseby (senere bilde t.v.) på Hedemarken. "Det blir en urolig Vaaffebeleg for Dig, denne", sagde han Langfredag til Konen i Hufet. Hun mente, at Folk holder seg vel *hjemme* i belgen. "Aa nej, der kommer mange østenfra i Morgen", sagde han. Lørdagen kom 14-fiorten-Miend fra Odalen til ham. De havde hørt, at han var der. En Morgen ved Fro: fostdordet-på samme Sted-rhste og drog det i ham, ' så han tvært flap Sfeen og raste ud højre Armen mod Sft, mod Fieldet, Hovedet fnuede seg også did, og han så stivt som han pegte. "Jeg sår ikke Fred for disse Folk", sagde han senere. Saaledes næsten altid, naar

nogen var på Vei til *ham* i denne Tid. Det var ikke altid således, ligesom han ofte ikke "fik" noget at sige Folk. De maatte gaa igjen.

Side 35

Han kom endog for fjorten Aar siden op på Dalbakken i Svastum. Bedst som han sad, brød han ud: "Nu finder de den Mand, som blev borte i Ringebufjellen i vinter. De har forgjeves været hos mig om *ham*; men nu finder de *ham*. Nu finder de den døde krop, Som længe har været borte," sang han. Man gik ikke alene til *ham*, naar det galdt Mennesker, men bortkomne Dyr og andre ulykker. Også kom man for at få Trøst; thi til at trøste og rede ud for Folk skal han have havt stor Evne. Han levede til han blev 89 Aar og havde sin Aaadsfriskhed til det sidste; men ud kom han ikke mere i de senere aar end i det høieste til Nabogaarden og til Kirken for at gaa til Alters. De, som vilde *ham* noget, maatte søge *ham*. Jeg skal nu meddele en Historie, som hændte på Gaarden Skar i Øier, en for seg selv og høitliggende Gaard, hvor Knut aldrig havde været. Naar jeg siger "hændte på Skår," så er det ikke rigtigt, for så vidt som de, der samtalte, sad på Julestad i Svastum, hvor Knut netop var, altså mange Mil derifra. Men deres Tanker var sammen på Skår, som følgende viser: Det var for nogle Aar siden om vinteren. De vilde have en ny

Brønd på Skar* og sendte en Mand til Knut for at spørge, hvor de skulde søge Vand.

*Samme Gaard, hvorfra Johannes Skar, Knuts biograf, er.

Side 36

Thi siden Knut ikke mere kunde komme ud og søge Vand for dem, blev det almindeligt at spørge, hvor de skulde friste at grave. "Jeg er udsendt af en Mand i Øier for at spørge efter Vand," sagde Øiværingen (manden fra Øier).

"Ja så, komme de hit efter Vand derfra, hvor der er Vand allevegne?"

—"Ja; *thi* ved Gaarden er ikke Vand."

- "Der er Vand nok ved den Gaarden, som Du er ifra; de har Brønd før der — grav dybere, får de Vand nok."

- "Men de vil gjerne have Post på selve Gaarden", sagde Øiværingen. — "Der gaar en 'Dof' (Fordybning) overfor Gaarden. Ved Du, hvor det er?"

-Der gaar en Vei."

— "Nei, Bygdeveien gaar ikke i en dof."

- Knut: "Det er ikke Bygdeveien; det ser mest ud som en kreatursti."

- "Ja, det er sandt."

-Knut: "der staar en stor Bjørk iDokken. Under hende er en Flæk, hvor det ikke græs binder seg. Derfra kommer Aaren."

-Dette mindede Manden.

"Men de har Vand endda nærmere Gaarden," blev Knut ved.

"Føderaadsstuen staar sydligst og øverst på Gaarden; ved Siden staar et lidet hus; — derunder gaar en aare!"

—"Det maa være Staaen, det?"

Knut: "Nei, det ser ud som en bod."

—"Så maa det være Staburet."

—"Ja, Staburet er det!"

Knut standsede imidlertid ikke ved dette. "Det meste af vandet" sagde han, "kommer nordenfor Gaarden. Der gaar en Aare gennem et Bjerg.

Side 37

Hun kommer af en Sølepyt ovenfor Bjerget. Du har vel set, hun kommer frem igen i Aageren og nedenfor den?" — "be havde Brønd før der," sagde Manden; "men den holdt ikke."

Knut: "Fordi Aaren gaar en to-tre Alen længere nord end Brønden var; bare lidt af vandet seg i Brønden."

-Manden spurgte, hvor det var lettest og grundest at grave.

- "Aa, prøv med en Kvist, til de finde det selv."

--"Men det kunde jo hænde, at det slog fejl?"

- "Ja, ja, Aaren er oppe ved Overfladen netop der, hvor hun kommer ud af bjerget; — ellers gaar hun tre a fire Stenger nord for Fjøset. Og der er bedst at grave."

Der blev gravet, og der er Brønden den Dag i Dag. Denne Samtale viser, hvorledes han efterhaanden besatte Stedet med sin fantasi, idet han først ser noget enkelt, og så bestandig mere.

Klokkergaarden på Fron blev flyttet og derved blev Vejen efter Vand svært lang. Klokkeren, Nielsen, sendte Bud til Knut, om han vidste nærmere Vand. Nielsen fortæller selv derom følgende:

"Der er en liden Sænkning," sagde Knut, "og ovenfor og tæt ved er en Sten; den er nok ikke jordfast?"

- Nei, den ligger løst. Der er Vand! Ellers er der også en grøn Sænkning lige ved den nye Bygning. Der gaaar en stærkere Aare; men der maa også Brønden graves dybere."

- Knut (siger Nielsen videre-jeg bruger hans egne Ord--) manglede fuldstændig Stedkundskab; men hans udsagn blev nøiagtig Sandhed.

Side 38

Johannes Skar tilføier, at Stenen Knut omtalte, lå der endda for et Aar siden. Jorden havde ganske rigtig en Gang været gravet ifra den; man havde nok tænkt at bruge den, men opgivet det. Vandet, som blev fundet efter Knuts Anvisning, gik på det Sted, hvor han sagde, der maatte graves dybt, halvfjerde Alen ned i Jorden.

De to sidste Exempler opviser, hvorledes han støtter seg til dem, han taler med, mens han besætter Stedet. Men andre Exempler vise også -som vi har set - hvorledes han kommer helt til Klarhed på en Gang -- og ganske alene.

Atter nogle Exempler kunne vise, hvorledes han spurgte og spurgte og kunde ingenting se, var aldeles udenfor,- og så -med en Gang (og maatte midt i en Samtale om andre Ting) sådan alt nøye -Stedet og det, som søgtes, det være Mennesker, Dyr eller Vand. Han tog fejl, især i den senere Tid; således grov Folk efter Sølv på hans gjentagne Anordning; men den Aare, der fandtes, var for svag, og Folkene fik meget Tab.

Han tog også undertiden fejl, naar han angav, hvor et bortkommet Kreatur var at finde. Selv sagde han, det kom af, at Dyret stod ikke stille til de kom. Men det traf også, at han sagde Dyr døde, som ikke var døde, og omvendt. Det kan være, at de, som modtog Beskjed, misforstod ham i flere Maader; jeg ved slige Tilfælde. Men det er uden om al Tvivl, at han også tog fejl!

Side 39

Spurgte man Knut om Grunden til dette, faa svarede den Gamle, at han alene sagde "hvad han fik," eller hvad der blev "hvisket i hans øre", -"hvad der gis for hans Øre" (bestandig giennem Øret) - "og," lagde han gjerne til, "de siger dog for det meste, at det slår til."

Heri havde han ret; "for det meste" slog det ind. Spurgte man ham så-jeg ved, at dette skete et par Gange-, om ikke "Fristeren" havde været ude for at lade ham bruge Gaven forfængeligt, -så indrømmede han, at Fristeren kunde have "narret" ham; men han lagde til, at han var seg bevidst, aldrig forsætlig at have gjort Ondt med "sin Naadegave" eller at have brugt den til vinding. Dette var utvivlsomt så. For så vidt han kunde antages at være forfængelig af den, maatte han nyde denne Glæde i Ensomhed; thi så godt som hele den sidste halvdel af hans Tilværelse var et Eneboerliv, og fik han Besøg, talte han helst om Guds Godhed, Visdom, Almagt, hvortil Alt i Naturen og Alt-der hændte, førtes tilbage, - sjelden (og da kun nødig) om seg selv. Dette er bekræftet af Alle, som kjendte ham.

Jeg for min Del har en Mistanke om, at havde han ikke været så hjertensgod, så havde han næppe taget fejl; -han vilde gjerne længere end han kunde, og han gav efter for påtrængende, Folk; men han "fik det ikke til", naar han var træt eller værsgy eller på den Maade "ikke i stand."

Side 40

Selv sagde han naar det glap, "at Gud straffede ham."

Han tog al Modgang på denne Maade, – således også Spot. Ingen anden spottede end de, som ikke kjendte *ham*. De, som omgikkes *ham*, var Alle – de kunde være hellige eller ingenting – hans ærbødige Venner, med fuld tro til hans Ærlighed og hans særegne, vidunderlige evne. Men han dannede ingen Sekt, intet Parti, ikke engang *hvad* man falder "en Vennering."

Han gjorde ikke det Allermindste for at blive, *hvad* man falder "anerkjendt".

Naar Folk var gode mod *ham* (dvs. behandlede *ham* venligt og ærbødigt), så var han høflig og pratsom, og kunde da ovenikøbet være med på at dele hans Betragtninger om Gud og hans Gjerning i Natur og historie (de var mere opfindsomme end træffende; han manglede Kundskab), så blev dette en Herrens dag i hans Tilværelse. Hans Liv var en lang Lovsang op fra Sygdom, Fattigdom og oste bitter Misfiendelse. Der var en poetisk Spændkraft i hans Sind, der forvandlede hver liden smertefri Stund til et paradis; over et godt øje, et godt Ord af en Nærværende kunde han digte helt ud af Tilværelsen alle dem, som ikke var "snille."

Ligesom Bibelen leenge var hans eneste Kundskab, således bestemte den også al den Kundskab, som han senere fik. Alt gik til Guds Ære. Det var Gud, han raabte til, naar han skulde bruge sin særegne Evne.

Side 41

– han forsømte det **aldrig**, sagde han – og det var Gud han takkede, naar han senere hørte, at det havde varet Menneskene til Glæde eller Trøst. Troen på Gud var den Luft, hans Sjæl trængte for at leve. Han levede til i fjor, altså til han blev 89 Aar gammel. (=dette må da være skrevet 1877/evt.1878- rø-anm.)

I den senere Tid lå han helst, enten på sin Bæk eller paaklædt på Sengen. Han gik med Besvær, da den ene Fod var daarlig, den ene hofte også lidt i ulage. Der er optegnet mange Samtaler med *ham*, som alle viser et lykkeligt Menneske med megen Tænkning inden hans Omraade; det var og blev Bondens, med dennes Fordomme og stærkt afgrænsede Synsring. En Ven, som søgte *ham* i hans sidste Dage, fortæller, at de talte sammen om Sjelens han raabte til, naar han skulde bruge sine særegne Levne Vilkaar, og at Knut, ret som det var, sagde: "Nu nævnes et Nummer i Salmebogen for mig. Lad os synge".

Han lagde stundom til, idet han nævnte Numret: "Jeg ved ikke, *hvad* det er for en Salme." Det er nemlig at mærke, at et par Aar tilbage havde Menigheden stiftet Salmebog, og Oldingen var ikke kjendt i den nye, som han forøvrigt holdt af. Allermindst havde han havt Brug for dens Nummere, da han sjelden kom i Kirken uden for at gaa til Alters, altså en a to Gange om Aaret. Men Vennen, som fortalte det, tilføjede, at han

Side 42

slog op Salmen for Knut, og at den altid passede, hvad de netop talte om, og at han, som også var lidet kjendt i den nye Bog, derved fik en Forstaaelse af Salmen, som han ikke før havde havt. Et eneste sådant Drag – hvor maatte ikke de nærmest Boende gribes af det? Men naar de i

tusindvis fastede -et lysende Skin over ham? - Did op, hvor han levede, bør man reise, naar man vil høre om ham. Jeg kan ikke nægte mig at fortælle følgende fra en Gaard, hvor han længe boede:

Paa hans Bud grov - de Brønd der. Men der vilde intet Vand komme. "Fordi at I blive utaalmodige og grave ikke dybt nok," sagde Knut. "Nu komme I om en liden Stund ned på en stor Sten. Derunder er vandet!" Og der var det. Men naar er vi i Stand til at naa ned på den "store Sten," som dækker over Sammenhængen med en slig Evne? Naar sprudler den Kilde, som skal lække vor Tørst efter Kundskab om den? hver enkelt Forekomst, sandfærdig set og fortalt, er et Stykke på Vei til Kilden. Derfor har jeg villet meddele dette her for en større Almenhed. Jeg beklager dybt, at det ikke blev gjort i Mandens levende Liv. Men jeg var den Gang ikke hjemme i de Bygder, hvori han levede, derimod i de Ringe, hvori der spottedes. Jeg haaber at Læreren med mig ikke mere er oplagt til det sidste; men tænker, at så i vor Norske Samtid har fortjent større Ærlighed end denne jævne Bonde.

Side 43

Hans Død var stille. Han lå og holdt på Liv-aaren og spurgte et Par Gange: "er det Dag, eller er -det Nat?"

Grændserne var ikke klare, - som de flyder i hverandre for os, naar vi stirre for længe på den Gaade, vi her staar over. Han blundede hen.

Link på den jeg brukte til tolkningen av den gotiske skrift, som var aktiv i januar 2017:

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=wu.89083862896;view=1up;seq=15;size=75>

* * *

kommentar til "Præsten talte og forklarede for Almuen, at Knut havde det, som de selv havde det, naar de drømte." JA- det tror jeg er riktig tolket!! For ;

Når det fysiske legemet sover, er bevisstheten overført til ASTRAL-KROPPEN, UTEN AT hukommelsen "dit" normalt er koplet inn. Kun da som de små bruddstykker av disse opplevelser fra astral-nivået som kan komme gjennom som DRØMMER. Knut her, hadde nok en grad av kontakt til dette nivået (den såkalte underbevissthet/astral-nivået) i sine transer. Rune Ø. kommentar gitt i et åndsvitenskapelig lys.

